

Zeitschrift: Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum

Herausgeber: Litteris Conradi Orellii et Soc.

Band: - (1746)

Heft: 1

Artikel: Vita Ioannis Grynaei, [...] designata a Io. Ludovico Frey, [...]

Autor: Frey, Ludwig

DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-394572>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 18.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

VITA
JOANNIS GRYNAEI,

S. Theol. Doct. et Prof. in illustr. Basil. Acad.

Designata

a

JO. LUDOVICO FREY,
itidem S. Th. D. et Pr. P. in inclyt. hac Acad.

Durum mihi Pietatis officium impositum est, quod a me postulat, ut beati nunc GRYNAEI curriculum Vitæ usque ad beatam ejus *ἀνάλυσιν* brevi adumbratione persequar: Quam difficile hoc mihi sit exequi, verbis nullis exprimere queam: ita enim acerrimum dolorem mœtoremque vix aliquatenus sopitum, quem ex carissimi Capitis jactura percepī, renovare & nondum obductam cicatricem refricare cogor. Ita tamen affectui & calamo imperabo, ne quid præter exactam veritatem de dotibus & virtutibus τοῦ μακαρίτεο, si ulli mortalium, mihi certe ex longissimo & intimo usu percognitis in majus extollam.

Ia

In lucem editus fuit ad d. VIII. Jun. An. MDCCV in extremo agri Basileensis pago *Leuffelinga*: Patre Viro admodum Rev. & Clariss. SAM. GRYNAEO, tunc temporis Leuffelingensis, antea Langebruckensis Ecclesiæ Pastore vigilantissimo, Decano Venerandi Capituli Homburgensis & Waldenburgensis dignissimo, Viro, in quo nivea animi Simplicitas, Pietasque cum solida conjuncta eruditione, superesse adhuc pristinum Gynæorum Spiritum docuit: Matre vero ANNA CATHARINA FESCHIA, omnibus virtutum & pietatis ornamenti condecorata matrona. De GRYNAEORUM erudita familia cunctisque ejus decoribus, quæ inde a b. Reformationis temporibus, serie non interrupta, aut eruditos Professores Academiæ, aut fideles Verbi divini Praecones Ecclesiæ dedit, & praeter nostrum, etiamnum Conjunct. Fratrem ejus, SAM GRYNAEUM, Ecclesiæ Wintersing. Pastorem, omnibus veri Ministri J. C. dotibus conspicuum Virum, indulxit, prolixè referre si vellem, dies me deficeret. Tres tamen hic attingere insignes Viros liceat. Primo nostri Proavum SAMUELEM, Ecclesiæ hujus Urbis ad D. Leonhardum Pastorem meritissimum, qui tot nobis exterisque, privata sua institutione, in re Theologica claros Viros formavit, ut dies nulla meritorum ejus gloriam sit deletura: per hunc ipsum noster Buxtorfiorum familie et Curionum nobilissimæ genti est insertus, ut adeo inter suos progenitores numeret duos eruditionis gloria in toto orbe literario fulgentissimos & vel ipsis Regibus honoratissimos Viros JOANNEM BUXTORFIUM & C.

SEC. CURIONEM. Nominamus dein atavum nostri SAMUELEM, Jurum apud nos Professorem celeberrimum, Syndicum civitatisque in dubiis Oraculum, qui tot creasse Doctores Juris legitur, quot dies colligit annus. Tandem et qui primus literarum decus huic familiæ intulit, SIMONEM, nostri Tritavum, Philosophum, Philologum & Theologum plane suo ævo eruditissimum, OECOLAMPADII nostri, a quo huc ad Professionem Gr. Ling. vocatus fuerat, ERASMI, MELANCHTONIS aliorumque Principum inter Reformatores Virorum familiarem, ipsumque inter b. Reformationis Auctores haud postremum. Et quemadmodum genus ejus paternum eruditionis & pietatis laudibus, ita maternum mentorum in Remp. gloria eminuit. Avus maternus ipsi contigit Vir magni Consilii, prudentiae, dexteritatisque JO. JAC. FESCHIUS J. U. D. Archigrammateus, & Scholarcha gravissimus, qui & ipso Avo JO. RODOLPHO, Proavo REMIGIO FESCHIIS, utrisque Reip. nostræ COSS. amplissimis, Viris præclarissimis animi dotibus virtutibusque, sed & summis in Civitatem nostram meritis spectatissimis, natus fuit; ne quid de hujus Socero, Ampliss. Tribuno plebis, ANDREA BURCARDO, nostri Proavo, stirpeque hac florentissima dicam.

Ut vero ad nostrum redeam, qui genus & Proavos et quæ non fecimus ipsi, vix ea sua putavit, quum paulo plus quam anniculo Parens Optimus præmaturo fato ereptus esset, cum Matre vidua, ipsi perpetuo carissima, & ejus longe studiosissima, in urbem delatus, primis literarum ele-

elementis in inferioris Gymnasii classibus imbutus, eam jam tum vim mentis, in tenello quamvis corpusculo, & magnis cum infirmitatibus conflictante, ostendit, ut non modo An. MDCCXVII Examine verno magna cum laude ad Lectiones publicas fuerit admittus, sed et periti ingeniorum æstimatores nihil non præclari de illo jam tum augurarentur. Privata interim institutione usus, primo quidem Viri pl. Rever. JO. HENRICI BRUCKERI, tunc S. M. C. nunc vero Archidiaconi in Summo Templo meritissimi, deinde Viri Excell. NICOLAI HARSCHERI, Oratoriæ Pr. facundissimi, Ord. Sapient. h. a. Decani dignissimi, adjuncta propria industria, An. MDCCXVIII Examine autumnali primæ Laureæ gradum, Anno vero MDCCXX Examine verno Liberalium Artium Magisterii honorem adeptus est. Paulo post quum de eligendo, cui Noster se præcipue daret, certo studiorum superiorum genere deliberaretur, ejusque animus pietatis studiosus in Sacra propenderet, passus est, eorum auctoritate, quibus refragari nefas fuisset, accedente pectoris debilitate robustiores S. Ministerii labores minus ferentis, eo se induci, ut studium utriusque Juris amplecteretur; ubi præter Lectiones publicas, privatas quoque Ampl. Viri FRANC. CHRISTII J. U. D. et postea Professoris dignissimi, *H. Grotii Libros* de J. B. & P. tum etiam Institutiones, & magnam Digestorum partem solidissime enarrantis, audivit: Translato vero gravissimo illo Viro ad ampl. Archigrammatei munus in Rep. obeundum, partim privata industria, partim Celeb. Jurisconsulti nostri JO. WETSTENII b. m.

opera adjutus, studiorum Juridicorum cursum absolvit, Licentiam summorum in utroque Jure honorum petendorum ab Ampliss. Ordine post præmissa Examina An. MDCCXXIIII legitime consequutus: quantoque jure id honoris Ipsi fuerit collatum, Theses ejus juridicæ An. MDCCXXV magno cum plausu publice defensæ monstrarunt.

Paulo ante haec tempora, quum in Legum Justinianearum studio versaretur, ingenti Legum quoque divinarum perscrutandarum desiderio flagrare cœpit, eapropter, ut solitus erat ea, quæ ipsi cordi fuerant, non obiter & per transennam inspicere, sed penitus et e fundamentis eruere, Linguæ Hebrææ, quo idiomate maxima Scripturæ et Legum divinarum pars exarata est, perdiscendæ navare operam voluit. Hic meam quum flagitasset operam (qua primum occasione in ejus notitiam perveni) miratus ego studiosam generosamque indolem, sed et mox acre ingenium, subactum judicium, ingenii singularem perspicaciam, veræque pietatis exquisitissimum sensum, constitui mecum & firmiter apud animum meum decrevi, propitio Numine, cuius singularem Providentiæ ductum in toto hoc negotio non potui non agnoscere & venerari, in excolenda tam felici planta nihil reliqui facere. Non ergo in elementis Biblicis, quamvis eo præcipue tendebat institutum nostrum, hæsimus, sed late vagati magnam Orientis partem percurrimus, & præter Rabbinica Talmudicaque studia, Chaldaicam Syriacamque, tandemque ipsam, amplitudine & ubertate reliquas omnes simul sumtas longe superantem Arabicam Linguam singulari studio pertractavimus,

vimus, inque ista non tantum *Alcoranum*, sed, quem GOLIUS metam Arabismi statuerat, *Arabschiadem* non perfunctorie perlustravimus. Progressus cum illo suissem ulterius ad *Persica* & *Aethiopica*, nisi ita movisset mentem illius Deus, ut maluerit tandem a studio Linguarum ad studia rerum transire. Ita nimis in Lectione & diligentiore enucleatione S. Literarum, eo illarum amore captus est, ut reliqua ei studia paulatim inciperent frigescere, penitusque se daret rerum Theologicarum cognitioni, cui studia illa orientalia jam mirifice inserviebant. Amplam consequutus Theologiae notitiam, re mature & invocato Numine diligenter expensa, constituit tandem ad exemplum summorum Theologorum CALVINI, BEZÆ, JUNII, OLEVIANI, aliorum, relicta Jurisprudentia, studio sacrorum unice aut præcipue incumbere: nec ulterius morandum ratus Anno MDCCXXXI nomen inter Cultores nostræ Theosophiæ apud τὸν πάντα b. ISELIUM, illius anni Decanum spectatissimum Matriculæ inscrisit. Cum ille Vir summus paululum hæsitaret, Eique longe majora animo destinaret, offerens Matriculam Candidatorum Theologiae, passus est tandem ab ejus Modestia se expugnari, ut Ipsi morem gereret, ita tamen, ut insigne Virtutis et Præstantiæ ejus elogium sua manu nomini illius in Matricula adlineret. Ab eo tempore usus Venerandorum Collegarum consiliis, nec meam qualemcunque tantum non quotidianam opellam studiumque aspernatus, in studiis sacris, hisque famulantibus bonis Literis, & piis precibus pernox perdiusque eam adsecutus est, juvante divina Gra-

tia, Eruditionis Theologicæ copiam, ut in Specimina minibus longis, arduis & numerosis, nuper Venerando Conventui, dein etiam Publico exhibitis cunctos in sui amorem et admirationem rapuerit; Patres vero Acad. ita ceperit, ut Sapientissimo Numinis arbitrio rem moderante, miro favore Spartam Theologicam vacantem ὄμοθυμαδὸν Ipsi decernerent. Ita demum quid parturirent fata, quidque acris ille pietatis sensus, quo a pueritia Ipsum sanctificavit Dominus, quid rarissima illa Spiritus charismata portenderent, liquido patuit; nempe ad exemplum Jeremiæ Prophetæ, *antequam formasset eum in utero, agnovit eum Deus, & antequam prodiisset ex vulva, sanctificavit eum; nunc vero Prophetam & Doctorem constituit eum.* Jerem. I: 5.

Nec vero dum Studio Theologico insudavit, Philosophicarum aut Philologicarum Artium subsidia abjecit: Cujus rei tria Specimina Publico exhibuit; editis & publice defensis Thesibus doctissimis An. MDCCXXVII pro vacante Cathedra Philos. Moralis; An. MDCCXXXI pro Cathedra Logica, & Ann. MDCCXXXIII pro Cathedra Linguæ Hebrææ; quibus omnibus ita Ampliss. Proceribus placuit, ut cum de Vicario Cathedræ Hebrææ in consilium iretur, haud diu deliberandum rati, in illum unum oculos conjicerent, Eique id muneris perhonorifice ultiro deferrent, cui etiam magna fide & diligentia, quin & multo cum studiosorum fructu lætus lubensque vacavit.

(Ne peregrinas inviseret oras duo obstiterunt, tum quod sæpius infirma uteretur valetudine,

ne, tum quod carissimam Parentem cum continua fere in valetudine colluctantem deserere in proiecta ætate Pietas vetaret: Anno tamen MDCC-XXVIII aliquot mensium excursione Helvetiæ nostræ partem peragravit, atque tum Bibliothecas publicas, *Tigurinam* & quæ in *S. Galli Cænobio* asservatur, curiose perlustravit, tum etiam Viros eruditos illarum Urbium HOTTINGERUM, CRAMERUM, WEGELINUM salutavit: Longius iter literarium in Belgum aliasque peregrinas oras hoc ipso anno ineunte vere suscipiendum, animo meditatus, huic nisi consilio manum injecissent Fata.)

Diadematæ Doctorali ad d. XXX. Jan. An. MDCCXXXVIII. exornatus, confessim sibi demandatum munus Profess. Controv. & Locorum Commun. inaugurali Lectione *de modo rationeque disceptandarum Quæstionum Theologicarum* ad d. IV. Febr. magno cum applausu habita publice aggressus est: Cui sacrum hoc munus auspicanti sequentibus versiculis acclamavit Frater conjunctissimus SAM. GRYNÆUS P. W. & Cam.

*Omnis genus studii postquam tractaveris, en Te
Numen propitium Sacra docere jubet.
Sic, Dilecte, tuas impendis maxime dotes,
Ut laus ejusdem Numinis inde cluat:
Sic labor assiduus, quem audacter suscips, idem
Utilis est aliis, utilis atque Tibi:
Sic Tritavus per Te reviviscit, sæcula qui jam
Ante duo nostra clarus in Urbe fuit.
Esto & Tu Patriæ splendor longævus, & esto
Deliciae nostri Nominis atque Decus.*

Ab eo tempore noster Lectionibus publicis Examen Controversiarum cum Pontificiis præcipue sibi tractandum sumvit, quas ad certa quædam generalia capita revocatas, intra biennii ferre spatium perspicue solideque discussit absolvitque. Defuncto An. MDCCXL pl. Vener. Seniore nostro SAMUELE WERENFELSIО, non tantum Academiæ hujus Ecclesiæque, sed & Orbis Doctore Lumineque splendidissimo, cum ad me ab Ampl. Senatu Academico per ipsius mortem vacans deferretur Professio N. T. maluerimque ego ad exemplum quorundam nostrorum Antecessorum in mea Vet. Test. Professione permanere, ad Ven. GRYNÆUM itum est, oblata eidem illa Professione, quam & acceptavit, una cum annexo officio Canonici Petrini, ad quod tamen ægre adduci potuit. Auspicia novæ Professionis pro more apud nos recepto, ad d. XV Nov. ejus anni, Lectione inaugurali publice habita de *Præsidiiis, quibus instruendum esse oportet Novi Fæderis Librorum Interpretem*, fecit: Lectionibus dein ordinariis, Epistolam Pauli primam ad Timotheum non quidem amplio Commentario, sed solida & perspicua verborum rerumque expositione, id præcipue curans ne à proposito boni Interpretis deflechteret, ad captum Studiosorum endavit, huncque laborem bono cum Deo paucis ante obitum ad umbilicum perduxit: in animo habens postea, ni intercessissent Fata Librum *Auctor. Apostol. D. Lucæ* eodem modo enarrare atque illustrare.

In privatis Institutionibus, præterquam quod nonnunquam manuductionem & consilia Hebraicarum

carum Orientaliumque Literarum Cultoribus fidelissime præbuit, Theologiam integrum variis vicibus tradidit, usus ad hoc Compendio Theolog. pl. Ven. & Cel. JO. FRID. OSTERWALDII, aut ipse sibi methodum ordinemque quam commodissime hanc Sacram Scientiam docendi præformans. In omnibus id præcipue operam dedit, ut studiosos non tam rara & inutili Eruditione imbueret, quam ut solide doctos, & accurata rerum capitalium cognitione, sed et genuinæ Pietatis sensu instructos efficeret, rixosam et bonæ frugis vacuam Theologiam cane pejus et angue exosus. Nec duntaxat in ordinariis suis Institutionibus perspicua, facili & solida Theologiam docendi ratione utebatur, sed et quibusunque posset modis Studiosorum conatus lubentissimo animo juvabat, methodum studiorum sugerendo, Libros utiles indicando, dubia scrupulosque eximendo, incitando, monendo, laudando, exhortando, ubique sese ad hæc præbuit occasio: qua re factum est, ut non modo felices laborum successus non sine lætitia videret, sed et Studiosi tenerrime ipsum amarent, in ejus fide, peritia, prudentiaque singularem plane fiduciam reponentes.

Solent & alia Officia Dignatesque Professiones nostras ex antiquo more comitari: quam bene hic non lubet disquirere: ὁ μαναγιτης noster, tametsi tum propter crebras infirmitates, tum propter mirificam interruptionem studiorum, quæ ex alienis his officiis non potest non consequi, lubens iis caruisset, nihil tamen horum, volente id ita Ampl. Senatu Academico, cum et ad ejus-

modi negotia longe esset aptissimus, defugit. Ut nihil de Judicis in Consistorio Officio, de Fiscorum administratione similibusque dicam: in Senatum Academicum Anno MDCCXXXVIII electus, mox etiam Dignitatibus hujus Ordinis admotus est. Decanatum Facultatis nostrae tribus obiit annis, illoque ipso, quo nobis eruptus est: Munus vero Rectoris Magnifici (quæ summa Dignitas est, ad quam nostri Ordinis homines in Academia adspirare possunt) An. MDCCXLII tantum non invito ab Ampl. Proceribus Academicis impositum est. Quanta perspicacia, prudenter, fide & rerum gerendarum dexteritate polleret GRYNÆUS, si antea non constitisset, certe in cunctorum horum munera sapientissima & fidelissima administratione, utut cum frequentibus imbecillæ valetudinis interruptionibus conjuncta, luculenter patuisset.

Eodem modo in Conventibus Ecclesiasticis, & quæ vocant, Capitulis, in quibus omnes Urbis Pastores & Ministri coëunt, ad negotia sive cum Ecclesiis exteris sive horum locorum procuranda, sese gescit: cordatum ubivis, prudentem, veritatis, pacis, pietatisque perstudiosum & gravem exhibens Theologum, qui non ad placitum hominum, aut honoris aucupium, sed ad Gloriam Numinis, Ecclesiæque profectum cuncta sua dirigeret consilia.

Cum exteris, præcipue Helvetiæ & vicinarum regionum Theologis, Viris Gravissimis, de Ecclesia meritissimis, & nostrum utrique amicissimis frequens Ei de rebus arduis, ad rem Theologicam aut Ecclesiasticam spectantibus, intercessit

fit Literarum commercium : inter quos eminent,
Tiguri pl. Vener. Theologi LAVATERUS &
 ZIMMERMANNUS, adhuc per Dei gratiam su-
 perstites: ac, quem fatum jam occupavit ὁ νῦν
 ἐν αἰώνιος, Theologiæ Biblicæ Professor integerri-
 mus HENRICUS NEUSCHELERUS: *Bernæ*,
 multis nominibus Clariss. Theol. SCHEURERUS:
Schafhusii, Celeb. et Erud. HURTERUS: *Heidel-
 bergæ* denique, ne plures jam allegem, de Pieta-
 tis & sinceræ Theologiæ studiis præclare meritus
 HOTTINGERUS: qui ut plurimi fecerunt pro
 merito GRYNÆUM nostrum, ita inopinatum
 ejus obitum se gravissime tulisse, missis literis te-
 stati sunt.

Accedo ad extremum hunc Actum, quem
 non minus præclare, quam reliqua Vitæ officia
 peregit. Sex fere septimanis ante b. ἀνάλυσιν
 ejus, cum in horto nostro deambularemus, mi-
 hique videretur valetudine uti satis bona pro sta-
 tu hominis valetudinarii, vultu ad severitatem
 composito, Sibi, ait, constare, finem Vitæ pro-
 xime imminere: Dominum adesse, qui se pro-
 pediem ex hoc mundo evocaturus esset: res se
 propterea suas in ordinem redigisse, & supremam
 suam voluntatem scripto consignasse, quo omni-
 bus hujus vitæ curis exemptus tanto alacrius
 Domino occurrere queat. Quam ego ad tam in-
 exspectatum sermonem carissimi Collegæ, quem
 mihi oculos compositurum, ut par erat, spera-
 bam, fuerim perturbatus, quidque regeferim,
 non opus est dicere: perstabat tamen in senten-
 tia, & postridie in meum veniens Cubiculum,
 iterabat eundem sermonem, dicens, se certo sci-
 re,

re, propediem se rebus mortalibus exemptum iri: nec ab eo tempore quidquam de hujus vitæ negotiis, immo ne quidem alias sibi carissimis studiis, amplius audire voluit. Sive jam eam fiduciam et certam persuasionem, ex indiciis interioribus instantis morbi; sive ex cœlesti monitu, eidem sugerente, *Dispone Domum tuam, quia omnino moriturus es,* hauserit: certe firmus & nullis rationibus ab hac sententia dimovendus perstitit, quamvis id ego tum non admodum probabile arbitratus fueram; biduo post invadit ipsum, sed longe majori violentia, quam alias, pectoris pulmonumque oppressio cum sævissima αἱματενχυσίᾳ conjuncta, quæ tantum non ei filum vitæ absedit. Accersitus Medicus, Vir Experient. JO. ROD. ZWINGERUS omnem artem suam in sanando tam caro Capite insumisit, & vim morbi ad tempus feliciter propulsavit, quamvis ægrotus ob virium imbecillitatem lecto se committere cogeretur. Videbatur interdum meliuscule habere, nec omnis spes recuperandæ valetudinis nos destituerat: verum identidem ipsum repetens malum, ut viribus plane prostratis, nihil amplius efficaciæ haberent remedia, tandem nobis omnem fere spem valetudinis ademit. Interea in Urbem venit Vir pl. Rever. & Clar. SAM. GRYNÆUS, Pastor Ecclesiæ Wintersicensis, Frater nostri ut amantissimus ita et ei dilectissimus, qui præter omnem exspectationem, cum sospitem crederet Fratrem, lethaliter decumbentem reperit. Hic, ut eo melius juvaret carissimum Fratrem, in ædes meas sese conferens, & ad lectum ægroti diu noctuque assidens, omnia eidem, quæ sive ad animi

mi solatium sive ad corporis curam spectant , & ab amantissimo Fratre exspectari possunt , fidelissime usque ad beatum ejus obitum administravit.

Qualem se in universa Vita , talem se in extre-
mo hoc actu præstítit , piúm , placidum , Deo
devotum , constantem : utut acres nonnunquam
essent dolores , ne minimum quidem indicium
impatientiæ de se dedit : Sermo rarus ob infir-
mitatem : at quæcunque proloquebatur , animum
humilem , mundana exosum , superna quæren-
tem , Deum Christumque anhelantem ostendebant.
Ah quantum delectabatur , cum ad lectum pro-
strati , præeunte Verba Rev. Fratre , preces pro
eo aut cum eo ad Deum effudimus ! Quoties me
rogavit , ut aliquid ex Psalmis Davidicis , aut Ser-
monibus Domini et quidem lingua originali reci-
tarem , aut sermonem statui suo conformem ex
Scriptura S. sed ob imbecillitatem , brevem , ei-
dem haberem ! Cum aliquando lecto ejus asside-
rem , illumque ego somno sopitum paululum
quiescere putarem , subito incepit has lingua latina
proferre voces , quasi ex somno experrectus : *Te ,*
o Domine JESU , desidero , Te anhelo : nosti cor meum :
nosti me Te semper desiderasse. Eundem servavit te-
norem usque ad finem . Cum sub serum noctis
diem fatalem antecedentis , pauxillum quietis ca-
pturus , ab eo recessisse , summo mane iterum
vocor ab ancilla , Herum in extremis versantem ,
sermonem & sensum jam amisisse clamante : ac-
curro protinus : Ille ad meum accessum iterum
oculos aperire , & mirantibus cunctis clara voce:
Nonne , ajebat ad me , existimasti V. V. hunc ex-
tre.

tremum esse meum agonem : ah quando venit Dominus ! Noli , respondebam , mi amicissime , animum abjicere : non Te deseret Dominus : (a) וְיָמָה חַכָּה לוֹ אֲשֶׁר תִּמְהַמָּה arripiens Ille sermonem , Prophetæ dictum absolvit : נֵבֶא בְּוֹא לֹא יָחֹר Si tardaverit , exspecta eum : quia certo venturus est , nec morabitur . Hæc erant ultima verba , quæ ex ore ejus excepti , plane gemina iis , quæ paulo ante morbum mihi tam fidenter dixerat . Hic iterum quievit , quasi somno sopitus . Exactis ali- quot horis , incidit ultimus Agon , & preces fundente Rev. ejus Fratre , pia hæc anima in Domi- no placide exspiravit ad d. XI Apr. MDCCXLIIII Anno ætatis XXXIX in his terris nondum com- pletio : Corpus triduo post terræ mandatum , & prout ipse desideraverat Tumulo meo illatum , Orationem funebrem habente Viro pl. Vener. Pastore Ecclesiæ Leonhardinæ , EMANUELE RY- HINERO , cura Rev. Fratris typis postea excu- sam : qui et ibidem memoriæ desideratissimi at- que unici Fratris Epitaphium cippo incidi curavit .

Vir erat GRYNEUS noster præclaris & pror- sus eximiis rarissimisque & naturæ & Gratiæ donis virtutibusque ab omnis boni Autore Deo O. M. condecoratus , quæ summo studio ac ardore nun- quam non quam diligentissime excoluerat , ut , si visum fuisset Numini filum eidem vitæ protra- here , Summum Ecclesiæ Academiæque Docto- rem Columenque medias inter corpusculi infirmi- cates daturus fuisset . Verum proh dolor , Ostendere terris hunc tantum fata , neque ultra esse sivere : (b)

(a) Habac. II. 3. (b) Virg. Aeneid. VI,

Nimia hæc nostra felicitas fuisset visa , propria
hæc si dona fuissent.

Memoria felix fidaque , non modo velociter
cuncta arripiens , sed et facile retinens & dextre
reddens. Ingenium promptum , subtile et mirifi-
cæ sagacitatis , ut vel ex minimis datis in intima
rei viscera celerrime penetraret , & longam con-
sequentiarum seriem nullo negotio pvideret.
Hinc nulluna disciplinæ seriæ atque utilis genus
erat , a cuius aditu aut etiam recessibus interiori-
bus tanta perspicacia excludi arcerique posset : &
si in artibus , in quibus vis imaginationis præci-
pue valet , ut Musica aut Poësi , non ita multum
progressus est , aut progredi noluit , tanto felicius
sibi ab illusionibus Phantasiæ cavit , & seria studia
tractavit. Judicandi autem facultas in eo longe
erat acerrima & exquisitissima , ut vel minimas
rerum dissimilitudines accurate a se invicem dis-
cerneret , quæ quam maxime confusa facile in
ordinem redigeret , quid ex quoque consequere-
tur , quid cum hoc aut illo commune , quid dis-
sentaneum esset , illico pvideret : unde et in
oratione ejus omnia optime digesta & ordinata:
omnia etiam paucis verbis expressa , perspicua &
plana : quamvis , si vellet , uberiore etiam ser-
mone facile uteretur , ubi circumstantiæ aut audi-
toris conditio id flagitabant.

Tam sagax & industrium ingenium in quam-
plurima studiorum genera sese effudit , ut quid-
quid utile , quidquid solidi continerent , addisce-
ret. Nec labris tantum extremis degustavit , sed

in penitiores illorum studiorum, quæ ad scopum suum, ad veræ Religionis cognitionem in primis facerent, recessus sese immersit: &, quæ semel aggressus est, porro excolere & amplificare non destitit. Unicum excipio Juris Civilis studium, olim feliciter ab eo tractatum & cum plausu, postea vero, cum se Theosophiæ nostræ in solidum devovisset, plane abjectum, venditis etiam Libris eo servientibus. Juris, inquam, Civilis et Romani: quæ enim ad Juris Naturæ Scientiam, in qua singulariter excelluit, pertinent, illa tanquam ad cognitionem Theologiæ Practicæ, & ad Atheorum Systemata convellenda apprimis utilia, persequi perrexit.

Philosophiæ totius, ad quam per naturæ indolem meditationis amantis, quasi erat factus, magnam sibi comparavit notitiam. Historiæ tum veteris tum novæ, una cum antiquitatibus & consuetudinibus variarum gentium eam habuit peritiam, ut nihil facile proponi posset, quod ipsum penitus fugisset. Praeter Vernaculam & Gallicam Anglicamque Linguas, quas exacte calluit, præprimis operam posuit in addiscendis illis Lingois, quas præter utilitates alias, Sacra nostra Studia mirifice juvare non nescierat, Græcam puta Latinamque & Orientales, Hebraicam nim. Chaldaicam, Syriacam & Arabicam. Nec vero in primis Elementis hic hæsit: Sed penitus illas, ut nihil alicujus momenti perfuntorie tractare consueverat, cognoscere curæ habuit: cuius forte specimen Publico apparuisset, si quem incepit Tractatum Mischnicum *Bafa Mezia* Latino idiomate donatum, notisque ex Gemara & aliunde illu-

illustratum, cuius pars in manibus nostris versatur, absolvere licuisset: in Arabicis autem ita erat exercitatus & subactus, ut plerosque Libros hoc idiomate exaratos, qui hucusque lucem videbunt, etiam difficiliores, ut Alcoranum & Historiam Timuri ab *Arabschiade* elegantissime conscriptam, diligenter pellegerit: Sed et cum Nobilissimus FAHD, Sidonis incola, qui praeter Vernacularam, Arabicam, nulla alia Lingua utebatur, hic nobiscum familiariter per hebdomadæ spatium versaretur, noster hic et commode loquenter intellexerit, & ei eodem sermone responderit: quin et post discessum hospitis hujus, cum ille tum Tiguro, tum ex Italia, Literas ad nos Arabicas daret, voluit & GRYNÆUS noster eodem idiomate respondere.

Verum præ omnibus studiis, quæ varia tractavit, in primis ei placuit Theologia, cum universo consortio ejus: hanc Divam effictim amat, coluitque: ad hujus culturam, quidquid capacissima mente complectebatur, quidquid literarum ex amplissimo apparatu in penum suum redigebat, totum retulit. Non contentus una hujus specie, omnes singulari animi contentione perquisivit, Historicam, Criticam, Elenchiticam, Dogmaticam, Practicam, Scripturariam &c. a Polemica, tametsi ad eam per mirificam illam, qua pollebat, sagacitatem ingenii, & judicii *ενθύμησιν*, adde & mentis serenitatem tranquillitatemque, in primis aptus esset, ut tractatio Controversiarum Pontificiarum abunde ostendit, suo quasi genio atque indolis bonitate ad pacem & amicitiam facta, rixas vero et contentiones cane-

pejus & angue exosa, plane abhorruit: controversias autem cum Fratribus ejusdem fidei confortibus ne quidem attigit, nisi si quid ad Pacem & Concordiam stabiendam conferre se posse crederet. Nec tamen neglexit, immo vero quam diligentissime & accuratissime persequutus est illas quæstiones difficultatesque, quas in opprobrium sæculi Viperarum progenies, Incredulorum varianatio, ad pessimum dandam universam Religionem aut saltem Revelationem, sive ex orco revocavit, sive ex proprio sed impudentissimo ingenio, prima protrusit. Egregiis ad hoc instructus subsidiis, fortiter in tam dirum ibat hostem.

Tum vero præcipue animo lætitiam capiebat, & quasi in suo campo versari sibi videbatur, quando aut Veritas Evangelii, divinaque Dignitas et Autoritas S. Scripturæ esset confirmanda comprobandaque: aut ipse hic cœlestis Liber secundum veram Autoris mentem, comportatis cunctis ad hoc conducentibus auxiliis subsidiisque, illustrandus enodandusque: aut denique piæ Christianæque Vitæ ratio, & concordia Ecclesiarum tradenda promovendaque. In hæc animum intendebat: ad hæc conatus, labores, curas, quanto poterat studio & ardore dirigebat.

Magna fuere & præclara, quæ de GRYNÆI dotibus et doctrina hucusque dixi: at exigua, si cum Pietate illa eminenti, cum Virtutum Christianarum omnium choro, cum singularibus Gratiae donis, quibus erat conspicuus, conferantur. Ut ipse eruditionem etiam summam & naturæ præclarissima dona sine sensu Numinis & Religions, merum sumum & vanitatem, immo arma in manu

manu furiosi , quibus seipsum aliosque fauiat , esse statuebat , ita in id præcipue incumbebat , ut omnibus genuini Christiani & veri Doctoris Evangelici Virtutibus ornatus esset . Acerrimo præditus sensu Numinis , ad illud omnia dicta factaque retulit : in omnibus ad illud respexit : non quidem Pharisaico more sanctissimum ejus nomen & piarum phrasium longam fastidiosamque seriem perpetuo in ore gessit : sed intra se tacite cunctas cogitationes , consilia , curas ad Deum directit . Ex hoc ipso ardenti Pietatis studio factum est , ut paullo junior ad illud genus hominum inclinaret , patulasque illis præberet aures , qui prætextu insolitæ Pietatis ab aliis etiam pientissimis sese segregare amant : verum cassibus istis irretitus non diu hæsit : pro exquisita sua judicandi facultate facile perspexit , quam hæc fucata Religio-
nis facies ab illa genuina in S. Literis prodita δια πατων differret : quamvis vero animum benignum erga illos , qui pio studio sed cum errore conjuncto ferri videntur , semper retineret , restamen suas sibi habere jussis illis , tanto majore cura genuinam Pietatis indolem ex S. Scriptura sibi descendam statuit , & paulo post , relicto Juris studio , Theologicum studium arripuit .

Ex hoc eodem Pietatis vere Christianæ affi-
duo studio reliquæ Virtutes longo comitatu enatae fuere , quas prolixè enumerare , ne videar velle aliquid affectui dare , & quum nemini non notæ sint , omitto : quis enim , qui vel leviter ipsum cognovit , non facile in eo observavit singularem prorsus & eximiam animi modestiam & humilitatem , de se demisse , præclare de aliis sentientis ?

In continuis fere adversæ valetudinis incursi bus mirificam patientiam, ac animi in Dei voluntate acquiescentis subjectionem? In variantibus fortunæ casibus semper eundem tenorem animi placidi, tranquilli, sereni servantem? Erga alios quam facilis, officiosus, benignus: sive illi consilio, quo maxime valuit, sive opera & opibus, quibus nequamquam pepercit, essent juvandi? In operibus charitatis & *συμπαθειας* quam promptus & largus, ab omni tamen ostentatione remotissimus? Nulli pravo affectui, nulli perversæ cupiditati obnoxius, sui semper similis, nec unquam mente quantiendus solida, quam sapienter & prudenter (quod vel in juniore non potui non frequenter admirari) omnia dicta factaque instituit? Vidisses eundem hominem recti tenacissimum & nullis machinis a veri, justi et æqui norma dimovendum, at mirifice facilem tamen comedem & blandum, ut quam minimum offensæ daret, animosque exasperaret: Vidisses in eo equidem columbinam simplicitatem, pectus candidissimum apertissimumque: at singulari dexteritate miscens huic simplicitati serpentinam prudentiam: Vidisses inusitatam mentis perspicaciam & sagacitatem ad interiores rerum recessus perscrutandos plane factam: at ita se ad captum & indolem vel stupidissimorum attemperantem, ut cum pueris repuerascere videretur. Vidisses denique hominem ad magna natum, gravem, & non nisi seriis deditum, in gratiam tamen aliorum ad humilia sese demittentem, dulcem suavemque.

Ejusmodi, ne jam alia addam, fuit GRY-NÆUS noster, Exemplum singularis perspicaciæ et

& Eruditionis, cum acerrimo Pietatis genuinæ sensu studioque conjunctæ: Sed proh dolor, fuit! Evanuit ingens illa exspectatio, quam tam raræ dotes virtutesque in animis omnium, quotquot recte judicare queunt, concitaverant. Placuit supremo rerum Arbitro, eundem brevi peracto curriculo ex hac fæce mortalium ad se evocatum, choro immortalium & purissimorum Geniorum, quibus similior erat, et societati amantissimi Servatoris nostri, quem assidue anhelabat, adjungere, ut *ubi esset ipse, ibidem & Servus ejus esset.* Convenit, ut quotquot dulcissimi Viri tristem a nobis discessum lugemus, in hac Sanctissima Numinis Voluntate acquiescamus, supplicibus rogantes votis, dignetur excitare Viros alias idoneos, si non pares Spiritu, at saltem non plane dispares GRYNÆO, qui curam Ecclesiæ, Veritatisque cœlestis propagationem serio & magnis animis ad Ejus honorem suscipiant.

* * *

Suum quoque dolorem ob jacturam Amici ac Collegæ suavissimi his versibus explicuit Celeberrimus FREY.

Ergone, mi GRYNAEE, jaces lux splendida Secli,

Musarum & Charitum, Theiologumque Decus!

Tot raras animi dotes cui provida cura

Numinis & varias largiter attribuit:

Et Pietas Probitasque in cuius pectore fixit

Et Candor stabilem perpetuumque locum.

Ergo mihi posthac non conspiciendus abisti
 Pars animæ melior dimidiumque meæ?
 Visceribus qui me, qui oculis plus semper amasti,
 Qui mihi visceribus charior atque oculis.
 Et quis me doctum poscit Tibi scribere Carmen,
 Carmen par meritis, dulcis Amice, Tuis?
 Hei mihi! tam sævo percussus vulnere, peclus
 Mente carens, stupidus quid nisi flere queam?
 Te celebrent alii, queis Musa adspirat amica,
 Queis animi vires ingeniique valent.
 Me miserum, tristi juvat indulgere dolori,
 Flebo, nec assiduis finis erit lacrymis.

